

Det var en gang

Fra Lofotfisket

Bilder kan fortelle historie heter det, og det kan en vel være enig i når en tar en titt på dette bildet fra omkring 1910. Noen drar kanskje kjensel på bakgrunnen og greier å stedfeste fotografiet. Det skal være tatt ved Rinøyvåg og vi ser over til Dalheim, der gammelskolen ennå står ved siden av «Vestbygdveien». Fotografen, Kanstad, har vært svært heldig med å fange inn så mange båttyper av et slag folk flest ikke kjenner idag. Dengang var nok dette et forholdsvis dagligdags syn, men for oss unge trenger nok fotografiet forklaring.

De fleste greier nok navnet på den fremste båten. Det er fembøringen. Denne båten hørte hjemme på gården Slottstrand ved Lødingen og eier og høvedsmann var Gerhard Strand. Han hadde kjøpt den brukt fra Kjerstad. På bildet ser vi høvedsmannen stående på kostkista sammen med mannskapet Martin Strand og Ole Olsen fra Lødingen.

«Nordstjernen» var navnet på fembøringen som hadde en lengde på 42 fot. Siste gangen «Nordstjernen» ble seilt vestover til Lofoten var i 1917.

Like bak fembøringen ser vi stammen av en halvfemteroring. Fra denne ble det fisket, og fembøringen ble bare brukt som framkomstmiddel. Da garnene ble satt første gang i 1917, 4. mars, ble det tatt 1402 skrei, på 24 garn. Det var dengang det var fisk i havet.

Disse to båttypene kjente nok mange navnet på. Men så har vi båt nr. 4 forfra. Det er den lyse båten, som het «Blåhaien», p.g.a. den lyseblå fargen. Det er en såkalt Listerbåt. Hva er framme og hva er bak? Jo, «huset» er foran (motsatt av fembøringen). «Blåhaien» hadde to master som vi ser, men det vanligste var en. Denne listerbåten var fra Strand ved Lødingen og ombord ser vi Leonard, Johannes og Severin Steffensen. Disse drev så fiske med

garn eller line fra firroringen som vi ser ligger ved siden av.

Alle disse båtene var seilbåter. Men hva slags farkost skimter vi bak listerbåten? Jo, her har vi de første tegn til en annen tidsepoke. Båten som ligger der har ikke bare seil, men også motor, dampmaskin. Båten på bildet skal etter sigende ha vært fra Taraldsvik i Tjeldsund. «Småbåten» som vi ser oppe i denne er en såkalt dory, og ble brukt til å fiske fra, enten det nå var jukse eller line. Disse doryene var slik konstruert at det kunne stables flere opp i hverandre. Som vi ser har ikke mannskapet kuttet helt ut seilet, det ble nok brukt når vinden var høvelig. Her henger det imidlertid til tork.

Helt i bakgrunnen har vi en fraktesbåt, brukt til blant annet å frakte saltfisk på. Det er ei jakt, tverr bak og ellers lik en galeas både i seilføring og utføring, men en god del mindre. Fartøyet som stikker seg

fram til høyre på bildet kan være en galeas som ligger oppankret.

Som en kuriositet kan nevnes navnet på spissbåten som stikker fram ved fembøringen. Den het «Moses». Hvorfor skulle vel være klart når en forteller at mannskapet på Nordstjernen fant den drivende ute på havet, tok vare på den og gav den navnet.

Har også lyst til å nevne at overnaturlige ting hadde sin plass ombord i fembøringen. Her bodde «gobonden», som man også har hørt

andre har hatt ombord i sine båter. Han hørte liksom med, skulle være der. Han gjorde ingen noe, men det var heller ingen som spøkte med «han». Men hørte han, det gjorde alle.

Det var mange slike båter i Lødingen dengang. Dessverre er det ikke mange som er blitt tatt vare på. Vær og vind spiste dem opp etterhvert som de ble lagt i stoa og erstattet av mer moderne og lettvinde båttyper. Av «Nordstjernen» er det bare etpar årer og litt annet inventar

som finnes, sydvestkulingen har tatt resten. Litt vemodig.

Men selv om bildet virker romantisk, skal vi ikke glemme slitet som fulgte med. De gamle, iallefall storparten, hilste nok den nye tid velkommen med sine nyvinninger. Men ennå idag med all den teknikk som finnes på havet kan en høre eldre mennesker si at bedre sjøbåter enn disse finnes ikke.

At bilder forteller historie må vi vel være enige i.---

Helge Strand